

תכנית חינוכית רב שנתית

מטרות התכנית

- א. להטמיע בלב התלמיד ערכים ודרך ארץ.
- ב. להטמיע בלב התלמיד פרקים חשובים במחשבת ישראל.

מתוך הבנה, שלימוד התורה מעצב את דמותו של הילד בצורה טובה וישרה, אך למרות זאת יש צורך בתשומת לב מיוחדת לכך שהילד סופג את הערכים הנכונים מהתורה, הוחלט לכתוב תכנית חינוכית, מקבילה לתכנית הלימודית, שמטרתה להטמיע בלבם של התלמידים את ערכיה של תורתנו הקדושה, ולגדלם שיהיו בעלי מקרא משנה תלמוד, ומתוך כך גם בעלי דרך ארץ ומידות תרומיות.

אף שיש להניח, שכל מורה מקנה ערכים במהלך הלימוד, בכל אופן, אם נתכונן לכך מראש, יש סיכוי שנשפר באיכות ובכמות את ההצלחות, ונביא בצורה יסודית וטובה להטמעת הערכים¹.

מכיוון שכל התוויית הדרך החינוכית יוצאת מהמקורות, התכנית בנויה במקביל לתכנית הלימודים, וזו מתחלקת לשניים:

- א. תכנית לימוד המקרא, המשנה והגמרא- שהם רוב עיסוקו של התלמיד במהלך היום.
- ב. תכנית לימוד ההלכה- נוגעת בנושאים שלעיתים לא נוגעים בהם בלימודים הנ"ל. יש לה יתרון נוסף בכך, שבכיתות הגבוהות כל הכיתות לומדים את אותו נושא, וכך כולם עוסקים בנושא חינוכי-ערכי מאוחד, בבחינת אינו דומה מרובים הלומדים את התורה למועטים העוסקים בתורה.

הכלים להשגת היעדים בדרך הטובה.

- א. המחנך ממוקד סביב נושא מסוים ומעדכן תכנית בכיתה על אותו הנושא.
- ב. במהלך השנה, הילדים יעשו סיורים חינוכיים הקשורים לנושא כגון: פגישה עם דמויות מופת שקשורים לאותו הנושא, השתתפות באירועים חווייתיים (כגון בנושא תפילה, משתתפים בתפילה גדולה וכדו').
- ג. המחנך ייפגש עם אנשי חינוך וישמע עצות והכוונות כיצד להטמיע את הנושא בו הם עוסקים במהלך השנה.
- ד. מבצעים ועידודים הקשורים לתחום הנ"ל.

כיתה א

¹ וכמו שהאריך להסביר הרמח"ל בהקדמת ספרו "מסילת ישרים" על חשיבות לימודי יראת ה'.

א. מקרא - חומש בראשית.

ערכים:

- א. **בריאת העולם**- הערך הראשון בדתנו, ערך האמונה בבריאת העולם והשגחה הפרטית של הבורא בעולם.²
- ב. **נוח והמבול**- העמידה מול החברה, הסכנה בקלקול מטרות הבריאה, והחשיבות בניהול חיי חברה תקינים. (יש לדבר במושגים שהילדים מבינים בגיל הזה, לשקף את חיי החברה בכיתה וכדומה).
- ג. **אברהם אבינו**- היהודי הראשון, הבטחת הארץ, הזכות שזכינו לחיות בה אחרי כל כך הרבה דורות שכספו אליה. **הכנסת אורחים**- עשיית חסד, **מעשה העקדה**- מסירות נפש, קיום רצון ה' גם בתמימות גם כשקשה להבינו.
- ד. **יצחק ויעקב**- גדולת האבות, והישרות שלהם.³ (כדברי הנציב בהקדמתו לספר בראשית)
- ה. יוסף ואחיו-
- ו. הקבורה במערת המכפלה –

ב. **הלכה** - הלכות השכמת הבוקר, נטילת ידיים ולבישת בגדים. הלכות ברכות השחר וציצית.

ערכים:

- א. **ההשכמה בבוקר**- הגעה בזמן, זריזות בקיום המצוות ובמאמץ לימוד התורה. צניעות בלבישת הבגדים.
- ב. **ברכות השחר**- הודאה על הגוף הנפלא שזכינו לו. למידה על גוף האדם.⁴
- ג. **ציצית**- זכירת קיום המצוות, גם במקומות שהוא לבד.⁵

² וכפי שהאריך להסביר בספר "נתיבות שלום" בהקדמות לכרך א', שהאמונה היא היסוד הראשון והאחרון שאנחנו מחזירים לילד, ברגע שהילד נולד קוראים ק"ש על יד מיטתו, בברית המילה קוראים ק"ש ובעת פטירת האדם וכדו'.

³ כדברי הנצי"ב בהקדמתו לספר בראשית.

⁴ יש לקשר גם לערך של בריאת העולם.

⁵ כדברי המדרש שראה את הציצית ואת המילה בבית המרחץ.

כיתה ב'

א. מקרא - חומש שמות.

ערכים:

- א. לידת עם ישראל מתוך השעבוד- גדולת אהבת ה' לעם ישראל.
- ב. עשרת המכות וקריעת הים- שליטת הקב"ה בכל הבריאה, העונש לרשעים והשגחת ה'.⁶
- ג. קבלת התורה ומעמד הר סיני- הצורך בלימוד התורה בשביל קיום העולם, הלימוד של דבר ה' בכל פרט (קשור לפרשת משפטים)
- ד. בניית המשכן- השראת השכינה, החוסר שיש לנו ללא בית המקדש, מסיימים עם זה את השנה. מתאים במיוחד לתקופת שלושת השבועות.

ב. הלכה - הלכות הכנת הגוף לתפילה, הלכות קריאת שמע ותפילת שמונה עשרה (סימנים י"ב, י"ז-י"ח), הלכות תלמוד תורה (סימן כ"ז).

ערכים:

- א. ההכנה לתפילה- הקשר שלנו עם ה', המשך למה שלמדו בכיתה א' על הזריזות והנקיות.
- ב. קריאת שמע- אחדות ה' ושליטת הגשמיות, שכר ועונש.
- ג. רוב השנה עוסקים בשיחה עם ה', מתנת התפילה, הקשר הישיר עם הבורא (יבוא במקביל לשליטת הגשמיות) מתאים מאד לסוף ספר שמות על השראת השכינה.
- ד. הלכות תלמוד תורה- מתאימות מאד לקבלת התורה.

⁶ כפי שהאריך הרמב"ן בסוף פרשת בא.

א. מקרא - חומשים ויקרא-במדבר.

- א. מעלת הקורבנות- חזרה בתשובה על חטאים.
 - ב. פרשת קדושים- מעלת הקדושה והצניעות, מעלת האכילה הכשרה, אכילת היהודי.
 - ג. פרשת אמור- החגים, קדושת הזמנים, התקדשות האדם בזמנים מסוימים.
 - ד. פרשיות בהר בחוקתי- קדושת הארץ
 - ה. פרשת במדבר- הסדר בעם ישראל. הדרגות השונות.
 - ו. פרשת שלה- הסכנה במאיסת הארץ, הצורך באמונה בה' בכיבוש הארץ, מסירות הנפש של יהושע, כלב, משה ואהרן בעמידה נגד עם ישראל ובהגנה עליהם מול ה'.
 - ז. פרשיות קורח חוקת- הקושי שבמחלוקת⁷. דע את מקומך, הציות לגדולים גם ללא הבנת דבריהם. קבלת העול.
 - ח. מטות מסעי- גבולות הארץ.
- מידות- דיני קדושת בית הכנסת ובית המדרש- סימן י"ג, דיני פסוקי דזמרה, קדיש וברכו והפסקות בק"ש- סימנים י"ד-ט"ז.
- א. קדושת בית הכנסת- כיבוד המקום כבוד בית הכנסת ומקום הלימוד (הכיתה), הילדים ילכו להתפלל בניין מפעם לפעם.
 - ב. גודל ענייית האמן- גדולת העבודה בציבור והשתתפות עם הציבור, מעלת התפילה במניין
 - ג. מעלת השבח לקב"ה (פסוקי דזמרה) הצורך להודות להגיד שירה להלל לשבח וכו'
 - ד. ההפסקות- הצורך ברצף של מעשים טובים, (ההפסקות בק"ש ובתפילה)

⁷ קרח, ולהבדיל, מרים ואהרן במשה.

א. מקרא - דברים. משנה - התחלת לימוד המשנה.

ערכים (בלימוד המקרא):

א. חשיבות לימוד וקיבול המוסר.

ב. החזרה של משה על התורה - החדרת התורה הנשגבה למעשה, לתוך חיינו האישיים. העליונות של התורה יורדת אלינו ומתבארת על די משה. "סדר התורה". הכל בנוי בהגיון אלוקי, דבר דבור על אפניו⁸.

ג. מעלת התשובה - וכמה שהתורה קרובה, "בפיך ובלבבך לעשותו", ומתנתו של כל יהודי.

ד. כל ישראל ערבים זה לזה - האחריות על המעשים של כל יהודי, מתוך הצורך שלא רק היהודי הפרטי יקיים את המצוות אלא עם שלם.

תכנית לימוד ההלכה בכיתה ד' – ח' היא בית ספרית. גם התכנית החינוכית בשנים אלו היא בית ספרית, במקביל להלכות. כמובן שיש משמעות לכך, שכל התלמוד תורה עוסק באותם נושאים הלכתיים וערכיים-חינוכיים.

את ההלכות לומדים במחזור של חמש שנים⁹:

1. תשע"ה - הלכות שבת סימנים ע"ב- ע"ט, צ"א-צ"ב. הלכות חול המועד, סימנים ק"ד-ק"ו.
2. תשע"ו - הלכות שבת סימנים פ', פ"ז-צ'. הלכות ראש חודש ויו"ט, סימנים צ"ז-צ"ט, ק"א-ק"ג.
3. תשע"ז - הלכות נטילת ידיים לסעודה וברכות, סימנים ל"ט- מ"ה, מ"ט- ס"א.
4. תשע"ח - השלמה (מהלימוד של כיתות א- ג') של הלכות תפילה ובית כנסת, סימנים י"ט- כ"ו, כ"ח. הלכות בין אדם לחברו ומידות טובות ועוד, סימנים כ"ט- ל"ד, ס"ג, קס"ו, קע"א.
5. תשע"ט - השלמת הלכות בין אדם לחברו מצוות התלויות בארץ ועוד דיני חו"מ ויו"ד, סימנים קע"ב- קע"ח, קפ"ב- קפ"ד, קפ"ו- קצ"ג.

לימודי משנה - כיתות ה'-ח' – בקרוב תעלה התוכנית המפורטת

כיתה ה' - סדר מועד. כיתה ו' - סדר נזיקין.

כיתה ז' - סדר קדשים. כיתה ח' - סדר זרעים.

⁸ כפי שמבארים המהר"ל בתפארת ישראל פרק מג והרמב"ן בהקדמתו לחומש דברים.
⁹ רוב ההלכות מחלק "אורח חיים", עם קצת "טענימות" מחלקים "יורה דעה" ו"חושן משפט".